

Muutamia Ajatuksia Kasvatustyöstä

Kasvatuksesta ja sen tarkoituksesta puhuttaessa joskus sanotaan: kasvatuksen päätarkoitus on tehdä ihminen elämäkelpoiseksi yhteiskunnassa. Myönnettävästi se on totta. Mutta yhtä hyvin — ja jollain tavalla paremmin ymmärrettävästi — voitaisiin sanoa, että kasvatuksen päätarkoituksena on tehdä ihminen sellaiseksi, että hänestä hyötyy yhteiskunta. Silloin kun me sanomme näin, johtaa se meidät heti ajattelemaan, että aineellisen hyödyn kannustamana kasvatustyökin tapahtuu aikamme yhteiskunnassa — ja kaikissa yhteiskunnissa. Ja samalla se johtaa meidät ikäänkuin alkuun ymmärryksessä, että kaikki ne yhteiskunnat, luokat, liikkeet ja harrastukset, jotka yrittävät ja tekevät kasvatustyötä, tekevät sitä nimenomaisesti tarkoituksella hyödyttää omia etujaan ja pyrkimyksiään.

JOTKUT reformipedagogit — opettajat — oikeammin melkein kaikki porvarillisen koulun kuntalaiset, yrittävät selityksillään ja väitteillään puolustaa ja pitää yllä sellaista ihanneajatusta, jonka mukaan kasvatuksen täytyy olla, ja heidän selityksen mukaan mukaan onkin, taloudellisten ja yhteiskunnallisten kysymysten yläpuolella. Moinen ajatus ei voi perustua mihinkään muuhun kuin sellaiseen idealistiseen harhaluuloon, että aineellisen elämän ja siinä ilmenevien vastakohtien yläpuolella "leijailee" joku toinen maailma, sellainen aatteiden maailma, joka tarjoaa ihmisille "puhtaita" aatteita käytettäväksi. Nämä tällaisen ajatuskannan seuraajat yrittävät kieltää ympäristön vaikutuksen, sen merkityksen ja aineellisten etujen määräämisvallan ihmisten käsitysten muovautumiseen.

Nämä tällaiset "puhtaaseen järkeen" vetoavat opettajat — ja niitä on paljon, vieläpä työväenliikkeen nimessäkin esiintyviä — niin radikaalisia kuin he mahdollisesti voivatkin olla joissakin lausunnoissaan, eivät kuitenkaan ole edes niin pitkällä kuin noin sata vuotta sitten elänyt Robert Owen, joka aikoinaan kirjoitti: "Minun suuren yritykseni piti osoittaa, että ihmisten kurja ympäristö synnyttää alkaen kuolemaan asti tekee heidät huonoiksi ja että uusi muutettu, hyvä ja kehittynyt ympäristö muuttaa heidän elämänsä hyväksi, järkipäiseksi ja onnelliseksi."

Kuten huomaamme, Owen jo oivalsi ympäristön vaikutuksen ihmiseen, vaikka hän ei vielä jaksanut käsittää, sen paremmin kuin nykyaikaiset reformistit ja utopistit jaksavat sen tehdä, luokkataistelun suurta merkitystä ympäristön muuttamisessa. Owenin teoria ympäristön vaikutuksesta sitten muodostuikin ikäänkuin perustaksi eli lähtökohdaksi Marxin opille materialistisessa maailmankatsomuksessa.

Olisi kerrassaan järjetöntä edes olettaakaan että meidän aikamme, jolloin luokkavastakohtat ovat jo ilmeisen räikeät ja aivan silmin nähtävän selvät, voitaisiin kasvatustyö pitää yh-

teiskunnallisista kysymyksistä riippumattomana, s. o. sellaisena, että sitä ei käytettäisi visien luokkaetujen ja tarkoitusten edesauttamiseksi. Omistava luokka, joka samalla on hallitseva luokka vallitsevassa yhteiskunnassa, ei voi sallia, että sen kontrollin alaisissa kouluissa esimerkiksi opetettaisiin mitään "yhteiskunnalle vaarallista", vaikka se mahdollisesti voisi olla hyvinkin oikeudellista ja tosiasioihin perustuvaa puhtaan järjen kannalta katsottuna. Päinvastoin se vaatii, että koulukasvatus — ja samoin kaikki muukin kasvatus — väärentää tieteellisiä tosiasioita aina silloin kun sellainen näyttää tarpeelliselta porvarillisten käsitteiden ylläpitämisessä. Samoin on silkkää järjetömyyttä, järjetömyyttä alusta loppuun saakka, että työväenluokan kasvatustyön kautta levitetään ja opetetaan mitään sellaista, mikä ei ole sopusoinnussa tämän luokan etujen ja menestyksen kanssa.

Tässä yhteydessä meillä ei ole syytä kiinnittää huomiotamme enempi porvarilliseen koulukasvatukseen, eikä muuhunkaan saman luokan "valistustyöhön", jota tehdään varsin moninaisia keinoja käyttämällä. Riittää kai kun sanomme, että se kaikki on alusta alkaen loppuun asti sekä teoreettisesti että käytännöllisesti tarkoitettu hyödyttämään vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää ja niiden etuja, jotka ovat tällä kertaa hallitsevassa asemassa.

Sen sijaan meillä on riittävästi, oikeastaan enemmänkin kuin riittävästi, syytä ja aihetta yrittää käsitellä niitä kysymyksiä, mitkä koskevat työväenluokan kasvatustyötä, sen tarvetta ja ehkä niitä keinoja, joita käyttämällä me mahdollisesti voisimme kohottaa kaltaistemme luokkasivistystä. Juuri tällaisena aikana, jolloin työväenluokalta tahdotaan viedä viimeisetkin elämän mahdollisuudet ja jolloin luulisi olevan painostavia syitä luokkaesiintymiselle työläisten taholta, tulee erikoisen selvästi näkyviin kuinka paljon työläisiltä puuttuu luokkasivistystä, mistä sitten johtuukin, että ei voida pätevästi käyttää luokkaesiintymistä.

Luokkasivistyksellä me ymmärrämme sitä, että jokin luokka — tässä tapauksessa työväenluokka — mukautuu oikealla tavalla historiallisiin tehtäviinsä ja ymmärtää niitä. Työväenluokan historialliset tehtävät ovat sekä nykyhetkessä että tulevaisuudessa. Tämä näiden tehtävien kaksinaisuus voitaisiin kyllä tulkita monellakin eri tavalla; voitaisiin esimerkiksi sanoa, että työväenluokan historialliset tehtävät edellyttävät särkemistä ja rakentamista järjestelmään nähden — ne hävittävät vanhaa ja luovat uutta tai toisin sanoen luovat uutta, jonka edessä vanha joutuu tuhoutumaan.

Seuratessamme työväenluokan toimintaa tällä kertaa me joudumme toteamaan sen harmillisen tosiasian, että se ei näytä kykenevän täyttämään kunnollisesti edes nykyhetkistä luokatehtäväänsä. Se kyllä pitää huolen — liiankin hyvän huolen — omistavan luokan toimeentulosta, mutta omaan luokkaansa nähden se lyö laimin tehtäviään — se sallii luokkansa jäsenen nähdä nälkää ja vieläpä kuollakin siihen ilman minkäänlaisia päteviä syitä. Tähän kyllä voidaan helposti huomauttaa, että työväenluokka ei ole syyllinen vallitsevaan nälkään. Lainopillisesti tulkittuna se onkin niin. Mutta moraaliselta tai jos sanoisimme luonnolliselta kannalta katsottuna yhteiskunnan velvollisuus on taata toimeentulo kaikille sen jäsenille. Työläiset ovat yhteiskunnan jäseniä ja sen tuottavia jäseniä. Siksi pä heidän velvollisuutensa onkin katsoa, että kenelläkään ei ole puutetta ja nälkää ellei sellaiseen ole luonnollisia syitä. Nykyaikaiseen puutteeseen ja nälkään ei ole syynä se ettei voitaisi tuottaa riittävästi. Syyt ovat vain siinä, että tuotteita ei anneta niille, jotka tarvitsevat. Työväenluokan velvollisuuksiin kuuluu katsoa, että ne esteet, mitkä ovat hyvinvoinnin tiellä, tulevat asianmukaisesti poistetuiksi. Asia ei parane hituistakaan sillä, että me syytämme kapitalistiluokan jäseniä. Noin yleisesti puhuen kapitalistiluokan jäsenet eivät tuota mitään sellaista, mikä kelpaa sammuttamaan nälkää ja janoa. Työläiset tuottavat kaiken ja työläisten oikeus, ja eikä ainoastaan oikeus, vaan myös velvollisuus, on katsoa, että kaikki ihmiset pääsevät osallisiksi niistä jokapäiväisen elämän välineistä ja tarpeista, jolta voidaan valmistaa ja tuottaa.

Tällainen puhe voi joistakin tuntua liian umpimähkäiseltä. Olkoon se sellaista, mutta teoreettisesti se kuitenkin on totta ja täytyy tulla todeksi käytännöllisessä elämässä ennenkuin puute ja kurjuus poistuvat.

Työväen kasvatustyö ja sivistystyö ei ole helppoa. Sen myönnämme. Mutta kuitenkin se on välttämätöntä. Se muodostuu vaikeaksi monitakin syistä, joista erikoisemmin voimme malpita sen, että työväen kasvatustyön täytyy kilvoitella porvarillisen kasvatustyön kanssa; porva-

rillisen, jolla on käytettävänä voimia ja mahdollisuuksia mikäli varat ja välineet ovat kysymyksessä. Työväen kasvatustyön täytyy repiä ja kitkeä irti niitä käsityksiä, joita porvarillinen kasvatustyö kylvää ja istuttaa. Työväen kasvatustyön puolella kuitenkin on kehityksen kulku ja ympäristön vaikutus. Ne meidän täytyy mielihyvällä mainita, vaikka ne vaikuttavatkin hitaasti.

Työväestö joutuu jokapäiväisessä elämässään yhä selvemmin ja selvemmin näkemään että se kärsii vääryyttä. Kumouksellisen työväenliikkeen kasvatustyön täytyy, ennen kaikkea muuta, kyetä osoittamaan työväestölle ymmärrettävään selvästi, miksi se kärsii vääryyttä ja millä tavalla se voidaan poistaa. Kuinka usein tehdäänkin virheitä kumouksellisen työväenliikkeen nimessä harjoitetussa kasvatustyössä juuri siinä, että sen sijaan, kun avarrutettaisiin yhteiskunnallisten kysymysten ymmärtämistä, levitetään uskovaisuutta — uskovaisuutta ja mykkää luottamusta muutamiin yksilöihin, "puhdassieluisiin kristuksiin", jotka muka hankkivat työläisille kaikkea hyvää ja vapaudenkin.

Tätä puolta kelpaa varsin hyvin osoittamaan esimerkiksi tässä maassa tällä kertaa kommunismin nimeä väärin käyttävä työväenliikkeen haara. Vuosikausia sen toimesta on tehty sokeaa kiihoitustyötä, puhuttu mahdollisimman paljon sellaisista asioista, joista tavalliset kuolevaiset eivät ymmärrä eivätkä tiedä yhtään mitään — sen paremmin kuin ehkä itse puhujakaan. Ja mikä sitten onkaan tuosta kaikesta tuloksena — sokeaa uskovaisuus ja ahdasmielinen maailmankatsomus. Monet työläiset ovat muuttuneet oikein sellaisiksi kataareiksi — puhdasoppineiksi — jotka uskovat todeksi vaikka melkein kuinka kouraantuntuvan valheen ja törkeän parjauksen, jos se vain on "mestarin suusta" lähtenyt.

Menneiden aikain tarinat ovat täynnänsä todistuksia siitä kuinka uskonnolliset kiihkoilijat ovat tappaneet, kiduttaneet ensin ja sitten uscissa tapauksissa polttaneet roviolla, toisia ihmisiä aivan sellaisessa vakaumuksessa, että he siitä kaikesta palkkioksi pääsevät johonkin tuntemattomaan taivaaseen tulevaisuudessa. Samalla tavalla kohdakkoin ovat asiat moniin kiihkokommunisteihin nähden. Ne näytävät olevan valmiita vaikka "nostamaan aidanseipäisiin" tai repimään silmittömiksi toisina jättelevat työläiset, jos "pyhät johtajat" sellaiseen sattuvat usuttamaan. Ja kaikki tämä tehdään sellaisessa vanhurskaassa uskossa, että joskus tulevaisuudessa saavutetaan joku "taivaallinen yhteiskunta", jonka olemuksista ei ole minkäänlaisia varmuutta, mikäli ne koskevat työläisten oikeuksia ja vapauksia.

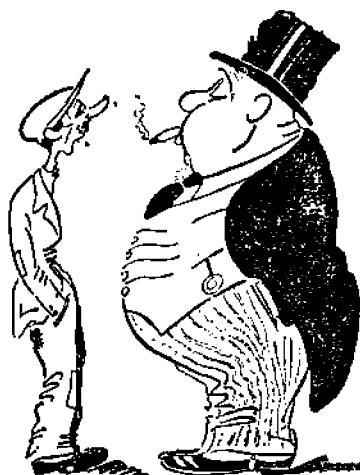
Kumouksellisen työväenliikkeen päämääränä koska kerran on yhteiskunnallinen vallanku-

mous, sellaisen yhteiskunnan saavuttaminen, missä työtätekevät ihmiset omistavat ja hallitsevat taloudellisen elämän, niin se jo sinänsä edellyttää, että sen kasvatustyön keskeisimpinä asioina ovat ne ajatukset ja keinot, joiden kautta ja avulla työläisiä saadaan ymmärtämään yhteiskunnan taloudellisia kysymyksiä; sanalla sanoen kaikkia niitä kysymyksiä, jotka koskevat yhteiskuntaa kokonaisuudessaan, niin hyvin sen tuotannollisia kuin hallinnollisiakin puolia.

Kumouksellisten työläisten toiminta ei saa perustua yksinkertaiseen uskomiseen ja tunteisiin, vaan järkeen ja tietoon, yhteiskunnallisten kysymysten ymmärtämiseen. Työläisillä täytyy olla selvä kuva yhteiskunnasta ja tehtävistään siinä ennenkuin he voivat järjestää luokkatöimintänsä vastaavaa hyötyä tuottavalla tavalla. Tämä ei tarkoita välttämättömästi sitä, että sellaiset laajakantoiset käsitykset täytyisi välttämättömästi kaikilla olla ennenkuin jotain suuremmoisempaa voidaan saavuttaa. Mutta yhteiskunnallisten kysymysten selvätajuinen ymmärtäminen täytyy olla niin laajalla, että se voi kontrolloida ja johtaa luokkansa hallituksen alhaalta ylöspäin.

Marx aikoinaan lausui kerran jotensakin siihen tapaan, että tehtävämme ei ole ainoastaan selittää ja ymmärtää maailmaa, vaan muuttaa sitä. Siksiäpä kun me pyrimme tekemään kasvatustyötä, tapahtukoonpa se sitten nuoremman tai vanhemman väestön keskuudessa, ei ole käsiteltävä yhteiskunnallisia kysymyksiä kirjaviisauden puitteissa, vaan niiden olojen valossa, joissa työläiset elävät. Mikään ei ole lähempänä työläisiä kuin juuri jokapäiväisen elämän välineiden ja toimeentulon hankinta ja ne luokkataistelun ilmiöt, joiden alaisina ne joudutaan hankkimaan. Näissä asioissa kaikilla työläisillä on omia kokemuksia, jotka ovat apuna asioiden ymmärtämiseen pääsemisessä.

Koska kerran kasvatustyö ei voi olla yläpuolella yhteiskunnallisten etukysymysten, niin täytyy kumouksellisten työläisten tehdä valintansa eli määrätä kantansa. Ja koska käsitäm-

”Teidät nihdessään luulisi, että maassa on nälänhätä.”
 ”Ja teidät nihdessään, että te olette sen aiheuttanut.”

me ja väitämme, että kehitys kulkee yhteiskunnallista vallankumousta kohden, niin täytyy kasvatustyömme sopeutua tuohon kehityksen kulkuun.

Kasvatustyössä tai jos sanoisimme valistustyössä käytettävänämmä olevat välineet ovat jo nykyaikana moninaiset. Niitä meidän täytyy pyrkiä alinomaan kehittämään ja monipuolistuttamaan. Tässä ei ole tarpeellista nimitellä noita välineitä, sillä kaikki lukijamme voivat ne tietää. Mutta läheskään kaikki lukijamme eivät ole kiinteästi osaltansa vaikuttamassa, että valistysvälineet käytettävät välineet voisivat pysyä ajanmukaisina ja tarkoituksiaan parhaiten vastaavina. Valistustyössä ei koskaan pidä jäädä riippuvaiseksi yksilöistä eli muutamista harvoista, koska kerran sillä on niin tavattoman suuri merkitys koko luokkamme mahdollisuuksiin nähden. Mitä laajakantoisemman ja perusteellisemmän harkinnan puitteissa valistustyö järjestetään, sitä paremmat ovat siitä tulokset. Siksiäpä lopetammekin toivomuksella, että kasvatustyölle ja sen tärkeydelle työläisten taholta lainattaisiin entistä suurempi huomio.

Se työmies, joka työväenlehden asemasta tilaa porvarillehtea, tekee henkisen itsemurhan ja pettää oman luokkansa. Sanomalehdistö on nykyaikana sortajan vaikuttavin ase. Mutta jos me hankimme itsellemme vahvan samanlaisen asean, niin on sanomalehdistö muuttuva työväen luokan vaikuttavimmaksi vapauttamiskeinoksi.

Kun työtätekevä kansa lakkaa kannattamasta vihollislehtiä ja antaa omille lehdilleen sen, mitä ennen antoi vastustajilleen, on meillä voiton takuu käsissämme. Kapitalistien sanomalehdistön voi voittaa ainoastaan työtätekevän kansan kaikin voimin kannattama työväen sanomalehdistö.
 W. Liebknecht.